

Jacek Kulicki

Opodatkowanie podatkiem dochodowym wynagrodzenia i innych świadczeń otrzymywanych przez posłów wybranych w Polsce do Parlamentu Europejskiego oraz świadczeń otrzymywanych przez posłów i senatorów wybranych do parlamentu krajowego¹

Taxation with income tax of salaries and other benefits received by Members of European Parliament elected in Poland and benefits received by Deputies and Senators elected to the Polish parliament

The salary of a Member of European Parliament is taxed on the same terms as salaries of officials and other employees of the European Union. Benefits related to exercising of a MEP mandate are tax free (exempt from EU tax). MEPs' salaries, parliamentary allowances and other incomes are exempt from Polish income tax. The Polish domestic MPs' salaries are taxed with a personal income tax as an income from employment. The parliamentary allowance and certain other benefits are exempt from the income tax.

Keywords: European Parliament, income tax, Deputy, Senator, salary

Wynagrodzenie posła wybranego do Parlamentu Europejskiego podlega podatkowi wspólnotowemu (unijnemu) na takich samych warunkach, jakie określono dla urzędników i innych pracowników Unii Europejskiej. Z podatku wspólnotowego (unijnego) zwolnione są natomiast świadczenia związane z wykonywaniem mandatu poselskiego. Wynagrodzenie posłów do Parlamentu Europejskiego, diety i pozostałe przychody są w Polsce wolne od podatku dochodowego. Uposażenie parlamentarzysty krajowego podlega w Polsce opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych dla dochodów ze stosunku pracy. Dieta oraz niektóre świadczenia są wolne od podatku dochodowego.

Słowa kluczowe: Parlament Europejski, podatek dochodowy, poseł, senator, wynagrodzenie

Doktor nauk prawnych, ekspert ds. finansów publicznych Biura Analiz Sejmowych ■ Kancelaria Sejmu, Biuro Analiz Sejmowych, Wydział Analiz Społecznych i Ekonomicznych, Zespół Studiów Ekonomicznych, WARSZAWA, POLSKA ■ jacek.kulicki@sejm.gov.pl ■ <https://orcid.org/0000-0003-2631-6428>

¹ *Informacja prawna na temat opodatkowania podatkiem dochodowym wynagrodzenia i innych świadczeń otrzymywanych przez posłów wybranych w Polsce do Parlamentu Europejskiego oraz świadczeń otrzymywanych przez posłów i senatorów wybranych do parlamentu krajowego* sporządzona 30 kwietnia 2021 r. na zlecenie posła Klubu Parlamentarnego Koalicja Obywatelska – Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni; BAS-WASiE-304/21.

Analiza obowiązującego stanu prawnego w zakresie objętym informacją

Opodatkowanie dochodów posłów wybranych w Polsce do Parlamentu Europejskiego

Posłowie do Parlamentu Europejskiego otrzymują wynagrodzenie i inne świadczenia (m.in. zwrot kosztów związanych z wykonywaniem mandatu) określone w decyzji Parlamentu Europejskiego z 28 września 2005 r. w sprawie przyjęcia statutu posła do Parlamentu Europejskiego (2005/864/WE, Euratom) (Dz.Urz. UE L 262 z 7 października 2005 r., s. 1; dalej: decyzja PE). Wysokość wynagrodzenia wynosi 38,5% pborów podstawowych sędziego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (art. 10 decyzji PE). Wynagrodzenie to wynosi brutto 8995,39 euro miesięcznie².

Wynagrodzenie posła podlega podatkowi wspólnotowemu (unijnemu) na takich samych warunkach, jakie określono dla urzędników i innych pracowników Unii Europejskiej (art. 12 decyzji PE). W tym zakresie obowiązują obecnie przepisy rozporządzenia Rady (EWG, EURATOM, EWWiS) nr 260/68 z 29 lutego 1968 r. ustanawiające warunki i procedurę stosowania podatku na rzecz Wspólnot Europejskich (Dz.Urz. L 56 z 4 marca 1968 r., s. 8–10, ze zm.; polskie wydanie specjalne: rozdz. 1, t. I, s. 33–35).

Po uwzględnieniu podatku i składki na ubezpieczenie od ryzyka związanego z wykonywaniem mandatu³ wynagrodzenie netto posła wynosi 7011,74 euro⁴.

Opodatkowanie wynagrodzenia posła do Parlamentu Europejskiego podatkiem wspólnotowym (unijnym) nie ogranicza prawa państw członkowskich do objęcia tego wynagrodzenia również podatkiem krajowym, z tym że nie może to prowadzić do podwójnego opodatkowania tego wynagrodzenia (art. 12 ust. 3 decyzji PE). Państwa członkowskie mają także prawo uwzględniać wynagrodzenie posła do Parlamentu Europejskiego przy ustalaniu stopy opodatkowania innych dochodów uzyskiwanych przez posła (art. 12 ust. 4 decyzji PE).

Z podatku wspólnotowego (unijnego) zwolnione są natomiast świadczenia związane z wykonywaniem mandatu poselskiego, między innymi diety, zwrot kosztów podróży służbowych, koszty podróży między miejscami pracy (określone w art. 20 decyzji PE), a także zwrot kosztów poniesionych w związku z chorobą, ciążą i urodzeniem dziecka (określone w art. 18 decyzji PE), koszty składki ubezpieczenia związanego z wykonywaniem mandatu w części niepokrywanej przez posła określonej w art. 19 decyzji PE (art. 12 ust. 6 decyzji PE).

² Według stanu na lipiec 2020 r., zob. *Wynagrodzenie i emerytury, Aktualności, Parlament Europejski*, europa.eu [dostęp 28 kwietnia 2021 r.]. Ta sama data dostępu dotyczy innych przywoływanych dalej źródeł internetowych.

³ Zgodnie z art. 19 ust. 2 decyzji PE poseł płaci 1/3 składki ubezpieczeniowej.

⁴ Zob. przypis 2.

W Polsce wynagrodzenie posłów do Parlamentu Europejskiego wolne jest od podatku dochodowego na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 46a ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1426, ze zm.; dalej: u.p.d.f.). Diety oraz pozostałe przychody posłów do Parlamentu Europejskiego otrzymane na podstawie regulacji wewnętrznych Parlamentu Europejskiego na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem przez nich mandatu posła wolne są od podatku dochodowego na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 46b u.p.d.f.

Opodatkowanie dochodów posłów i senatorów do parlamentu krajowego (Sejmu i Senatu)

Rodzaje świadczeń przysługujących posłom i senatorom określa ustawa z 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1799, ze zm.; dalej: u.w.m.p.s.).

Posłom i senatorom wykonującym mandat „zawodowo” (nie zatrudnionym u innego pracodawcy lub będącym w okresie sprawowania mandatu na urlopie bezpłatnym) przysługuje uposażenie poselskie lub senatorskie, które wynosi 80% wysokości wynagrodzenia podsekretarza stanu, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów. W przypadku gdy poseł lub senator pełni funkcję przewodniczącego komisji sejmowej (senackiej), zastępcy przewodniczącego takiej komisji lub przewodniczącego podkomisji stałej, otrzymuje dodatek do uposażenia w wysokości, odpowiednio: 20%, 15% lub 10%. Uposażenie poselskie lub senatorskie oraz dodatki do niego traktowane są jako wynagrodzenie ze stosunku pracy (art. 25–27 u.w.m.p.s.). Obecnie uposażenie poselskie (senatorskie) wynosi (bez dodatku za wysługę lat oraz dodatków za pełnienie funkcji przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego komisji parlamentarnej) – 8016,70 zł miesięcznie brutto⁵.

Uposażenie posła lub senatora (wraz z dodatkami) podlega w Polsce opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych dla dochodów ze stosunku pracy lub stosunku służbowego (zryczałtowane koszty uzyskania przychodów – 250 zł miesięcznie, stawka podatku: dla dochodów do 85 528 zł – 17%, od nadwyżki ponad 85 528 zł – 32%; od tak obliczonego po-

⁵ Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy budżetowej z 20 stycznia 2021 r. na 2021 r. (Dz.U. poz. 190) kwota bazowa do ustalenia wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe wynosi w 2021 r. – 1789,42, zł. Zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 25 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1824, ze zm.) mnożnik kwoty bazowej dla ustalenia wynagrodzenia zasadniczego podsekretarza stanu wynosi 4,4, zaś mnożnik kwoty bazowej dla ustalenia dodatku funkcyjnego wynosi 1,2. Zob. też: https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/komunikat.xsp?documentId=688D3FBD61CA5D25C12584A9004530EB&symbol=FAQ_KOMUNIKAT.

datku odlicza się maksymalnie kwotę 525,12 zł, co odpowiada kwocie wolnej od podatku 3091 zł⁶; kwota wolna od podatku nie przysługuje, jeżeli podstawa opodatkowania, a więc wynagrodzenie pomniejszone między innymi o składki na ubezpieczenia społeczne, przekracza 127 000 zł rocznie; przychody z tego tytułu łączy się z przychodami z innych źródeł, np. z praw autorskich), (art. 27 ust. 1a u.p.d.f.).

Ponadto każdemu posłowi i senatorowi (zarówno zawodowemu, jak i niezawodowemu) przysługuje:

- dieta parlamentarna, która może być przeznaczona wyłącznie na pokrycie kosztów związanych z wydatkami poniesionymi w związku z wykonywaniem mandatu na terenie kraju (art. 42 u.w.m.p.s.). Wynosi ona miesięcznie 25% wynagrodzenia podsekretarza stanu (bez dodatku z tytułu wysługi lat). Dieta ta wolna jest od podatku dochodowego do wysokości 3000 zł miesięcznie (art. 42 ust. 2 u.w.m.p.s. oraz art. 21 ust. 1 pkt 17 u.p.d.f.). Obecnie wysokość diety parlamentarnej wynosi 2505,20 zł miesięcznie,
- ryczałt na pokrycie kosztów związanych z funkcjonowaniem biur poselskich (art. 23 ust. 3 u.w.m.p.s.). Ryczałt ten jest wolny od podatku dochodowego od osób fizycznych na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 104 u.p.d.f.,
- prawo, na terenie kraju, do bezpłatnego przejazdu środkami publicznego transportu zbiorowego, przelotów w krajowym przewozie lotniczym oraz bezpłatnych przejazdów środkami publicznej komunikacji miejskiej (art. 43 u.w.m.p.s.). Świadczenia te są wolne od podatku dochodowego na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 104 u.p.d.f.,
- bezpłatne druki sejmowe lub senackie, koperty z papierem listowym, oznaczone odpowiednim nadrukiem, do prowadzenia korespondencji związanej z wykonywaniem mandatu bez uiszczania przez nich opłat pocztowych, a także bezpłatna pomoc w wykonywaniu mandatu posła lub senatora, w tym pomoc merytoryczna, zwłaszcza w zakresie dostępu do opracowań specjalistycznych, literatury i ekspertyz (art. 44 i 46 u.w.m.p.s.). Świadczenia te są wolne od podatku dochodowego na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 104 u.p.d.f.

Wolne od podatku dochodowego są również, na zasadach ogólnych (takich, jakie obowiązują innych pracowników), diety oraz zwrot kosztów podróży służbowych na terenie kraju i poza granicami Polski (art. 21 ust. 1 pkt 16 u.p.d.f.). Obecnie stawka diety wolna od podatku dochodowego w podróżach krajowych wynosi 30 zł za każdą dobę, zaś w podróżach zagranicznych wysokość diety uzależniona jest od państwa docelowego. Dieta przeznaczona jest na pokrycie zwiększonych kosztów wyżywienia w trakcie podróży służbowej. Pozostałe koszty podróży służbowej zwolnione od podatku dochodowego obejmują koszty przejazdów, dojazdów środkami komunikacji miejscowej, noclegów i innych

⁶ <https://www.pit.pl/kwota-wolna-od-podatku/>; <https://www.e-pity.pl/kwota-wolna-od-podatku-pit-kalkulator/>.

niezbędnych wydatków, określonych lub uznanych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb, przy czym część z tych kosztów może być zwracana w formie ryczałtu⁷.

Podsumowanie

Reasumując, zarówno wynagrodzenie posła do Parlamentu Europejskiego, jak i uposażenie posła i senatora, wybranych do parlamentu krajowego, podlega opodatkowaniu podatkiem bezpośrednim. Zróżnicowane są jedynie zasady tego opodatkowania. Wynagrodzenie posła do Parlamentu Europejskiego podlega opodatkowaniu podatkiem wspólnotowym na podstawie przepisów obowiązujących urzędników i innych pracowników UE, natomiast uposażenie posła i senatora podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych według zasad obowiązujących dla dochodów ze stosunku pracy (stosunku służbowego).

Od opodatkowania wolne są natomiast pozostałe świadczenia otrzymywane przez posłów do Parlamentu Europejskiego oraz posłów i senatorów w związku z wykonywaniem obowiązków parlamentarnych. W przypadku posłów do Parlamentu Europejskiego – świadczenia związane z wykonywaniem mandatu poselskiego, między innymi diety, zwrot kosztów podróży służbowych, koszty podróży między miejscami pracy; w przypadku posłów i senatorów – dieta parlamentarna, ryczałt na pokrycie kosztów związanych z funkcjonowaniem biur poselskich, świadczenia bezpłatnego przejazdu środkami publicznego transportu zbiorowego, przelotów w krajowym przewozie lotniczym oraz bezpłatnych przejazdów środkami publicznej komunikacji miejskiej, świadczenia w postaci druków sejmowych, opłat pocztowych, a także diety i inne koszty podróży służbowej.

Odrębną kwestią jest wysokość płaconego podatku przez obie grupy parlamentarzystów: posłów do Parlamentu Europejskiego oraz posłów i senatorów. W tym wypadku ewentualne różnice w opodatkowaniu (wysokości płaconego podatku) wynikają przede wszystkim z różnicy wysokości świadczeń otrzymywanych przez posłów do Parlamentu Europejskiego (wynagrodzenie) oraz posłów i senatorów (uposażenie). Pozostałe elementy świadczeń związanych z wykonywaniem mandatu parlamentarnego wolne są od opodatkowania. Uposażenie posła i senatora wynosi miesięcznie (bez dodatku za wysługę lat oraz dodatków za pełnienie funkcji przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego komisji parlamentarnej) – 8016,70 zł, natomiast wynagrodzenie posła do Parlamentu Europejskiego – 8995,39 euro, co przy zastosowaniu obecnego kursu wa-

⁷ Zob. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, Dz.U. poz. 167.

lutowego stanowi równowartość – 41 208,78 zł⁸. Tym samym dochody posła do Parlamentu Europejskiego objęte byłyby w Polsce podatkiem według stawki 32% (art. 27 ust. 1 u.p.d.f.), bez możliwości uwzględnienia kwoty wolnej od podatku (art. 27 ust. 1a u.p.d.f.). Takie rozwiązanie jest oczywiście dopuszczalne prawnie, bowiem – zgodnie z art. 12 ust. 3 decyzji PE – opodatkowanie wynagrodzenia posła do Parlamentu Europejskiego podatkiem wspólnotowym (unijnym) nie ogranicza prawa państw członkowskich do objęcia tego wynagrodzenia również podatkiem krajowym, z tym że nie może to prowadzić do podwójnego opodatkowania tego wynagrodzenia. Każde państwo członkowskie jest więc uprawnione do objęcia wynagrodzenia posła do Parlamentu Europejskiego podatkiem krajowym, co nie może jednak prowadzić do podwójnego opodatkowania tego wynagrodzenia. W praktyce oznacza to konieczność zastosowania przez państwo członkowskie w takiej sytuacji jednej z dwóch metod unikania metod podwójnego opodatkowania – wyłączenia (w polskich warunkach wyłączenia z progresją), która ma zastosowanie przede wszystkim w przypadku uzyskiwania dochodów ze źródeł położonych zarówno poza granicami Polski, jak i w Polsce, lub odliczenia, która polega na odliczeniu podatku zapłaconego za granicą od podatku należnego w Polsce w granicach limitu wyliczonego według zasad określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Przy ewentualnej decyzji o opodatkowaniu wynagrodzeń posłów do Parlamentu Europejskiego podatkiem dochodowym w Polsce należy pamiętać, że wynagrodzenia te zrównane są zarówno przez prawo UE, jak i prawo krajowe (ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych) z wynagrodzeniami urzędników i innych pracowników UE. Tym samym objęcie ich podatkiem krajowym (na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) i jednocześnie pozostawienie obecnie obowiązujących zwolnień w stosunku do urzędników i innych pracowników UE może budzić zastrzeżenia natury konstytucyjnej (zgodności z zasadą równości).

Ustawodawca, decydując się na objęcie podatkiem krajowym (na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) wynagrodzenia posłów do Parlamentu Europejskiego, powinien rozważyć nie tylko zasadność takiego rozwiązania (np. ze względów społecznych), ale również – z uwagi na przyjęte rozwiązania prawne w decyzji PE – zasadność poddania temu podatkowi wynagrodzeń urzędników i innych pracowników UE oraz zbadać zgodność takiego rozwiązania z Konstytucją RP oraz Traktatem o Unii Europejskiej i Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁸ Kurs 4,5811 z 28 kwietnia 2021 r., publ.: Tabela A kursów średnich walut obcych, nbp.pl [dostęp 28 kwietnia 2021 r.]. Zgodnie z art. 11a ust. 1 u.p.d.f. przychody w walutach obcych przelicza się na złote według kursu średniego walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień uzyskania przychodu.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz.U. 2021, poz. 1128.

Ustawa budżetowa na rok 2021 z 20 stycznia 2021 r., Dz.U. poz. 190.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, Dz.U. poz. 167.

Decyzja Parlamentu Europejskiego z 28 września 2005 r. w sprawie przyjęcia statutu posła do Parlamentu Europejskiego (2005/864/WE, Euratom), Dz.Urz. UE L 262 z 7 października 2005 r.

Inne

Tabela A kursów średnich walut obcych, nbp.pl.

<https://www.pit.pl/kwota-wolna-od-podatku/>.

<https://www.e-pity.pl/kwota-wolna-od-podatku-pit-kalkulator/>.

https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/komunikat.xsp?documentId=688D3FBD61CA5D25C12584A9004530EB&symbol=FAQ_KOMUNIKAT.